

BØRNS
VILKÅR

VEJLEDNING TIL FACILITATOR

Børnesyn og elevinddragelse

FÆLLESSKABSSKOLE

VEJLEDNING TIL FACILITATOR

Denne vejledning er en introduktion til materialet 'Børnesyn og elevinddragelse', som er udviklet til brug på personalemøder, hvor man ønsker at sætte fokus på og arbejde med børnesyn, elevinddragelse og trivsel. Materialet kan således også anvendes som led i at blive til som Fællesskabsskole og skabe et fælles, pædagogisk grundlag for arbejdet med at understøtte trygge fællesskaber og fremme elevernes trivsel.

Materialet er bygget op således, at det kan anvendes over to personalemøder, i forbindelse med teamudviklingssamtaler el. Ledelse (eller fx ressourceperson med fokus på trivsel) faciliterer de processer, dialoger og øvelser, som materialet indeholder.

Børns Vilkår, 2023 © Kopiering og print af dette materiale eller dele deraf er kun tilladt efter reglerne i gældende lov om ophavsret eller inden for rammerne af en aftale med Copydan.

Materialer: Charlotte Helbo Lund og Sofie Rasmussen

Layout: Maria Prien Saxbøl

Temaforløbet er udviklet til Børns Vilkårs Fællesskabsskoler.

FÆLLESSKABSSKOLE

BAGGRUND FOR TEMAET 'BØRNESYN OG ELEVINDDRAGELSE'

At blive lyttet til, hørt og taget alvorligt er helt centralt for børn og unges trivsel i de arenaer, hvor deres hverdagsliv udspiller sig – fx i daginstitutioner, skoler og ungdomsuddannelser. Det er en rettighed alle børn og unge har. Det konkluderer FN's Børnekonvention, ligesom forskellige danske lovgivninger stiller krav om inddragelse og medbestemmelse på forskellig vis, bl.a. i Folkeskoleloven, hvor det fremgår, at elever i "videst muligt omfang" skal involveres i tilrettelæggelsen af undervisningen, §18, stk. 4. I Undervisningsmiljøloven fremhæves det desuden, at "eleverne [...] skal medvirke til og samarbejde med ledelsen om at tilvejebringe og opretholde et godt undervisningsmiljø", §1, stk. 3.

Men, det ikke altid er nemt at praktisere reel inddragelse, og fra BørneTelefonen og vores børnepaneler ved vi, at mange børn og unge ikke oplever, at de bliver inddraget som ligeværdige medspillere i forhold, der vedrører dem og deres trivsel, læring og udvikling. Derudover viser trivselsmålinger fra skoleåret 2022, at mere end en tredjedel af eleverne i 4.-9. klasse oplever, at de aldrig eller sjældent er med til at bestemme, hvad der arbejdes med i klassen¹.

I en pædagogisk kontekst som skolen, er inddragelse af eleverne afgørende for både trivsel og motivation, ligesom det er et centralt led i elevernes demokratiske dannelse. Det er gennem inddragelse, at børn og unge oplever, hvad det vil sige at være aktive medborgere i et demokrati, og at ens stemme og perspektiver har betydning.

For at arbejde professionelt med elevinddragelse er det vigtigt at være bevidst om, hvilket børnesyn, man har – dvs. hvordan man forstår og ser på børn og unge². Derfor handler første del af dette materiale om at blive bevidst om og forholde sig undersøgende til eget børnesyn gennem viden og øvelser med kobling til egen praksis.

Børnesynet fungerer dermed som et – ikke altid bevidst og reflekteret - fundament for det pædagogiske arbejde, som ikke blot sætter retning for men også bidrager til at kvalificere og skærpe bevidstheden om, hvordan vi arbejder med elevinddragelse eller fx håndterer mobning og utrygge fællesskaber, tilrettelægger undervisning og sociale aktiviteter mv.

Arbejdet med børnesyn udgør således fundamentet for anden del af materialet, hvor elevinddragelsen er i fokus.

¹Børne- og Undervisningsministeriet, Styrelsen for IT og læring (2022), www.uddannelsesstatistik.dk. Landsoverblik over elevtrivsel for 4.-9. klassetrin i skoleåret 2021/2022. Besvarelse af spørgsmålet: "Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i klassen?".

²BørneRådet (2016). Håndbog i børneinddragelse.

FORMÅL

Materialet er udviklet med henblik på at understøtte både ledelse og fagpersonale på skolen i en fælles dialog og refleksion om børnesyn, elevinddragelse og trygge fællesskaber.

Formålet med det samlede materiale er tredelt:

1. At formidle viden om, hvad et børnesyn er, og hvilken betydning det har i relation til skolens pædagogiske praksis med et særligt fokus på inddragelse af elever
2. At initiere og understøtte en faglig dialog og refleksion omkring børnesyn og en nysgerrighed på, hvordan det kommer til udtryk i praksis ift. inddragelse af elever
3. At understøtte det videre arbejde med at udvikle eller justere et fælles børnesyn og give inspiration til, hvordan kan fagpersonalet bruge deres nye viden og erkendelser i egen og fælles praksis omkring elevinddragelse

INTRODUKTION TIL MATERIALET

Materialet 'Børnesyn og elevinddragelse' er bygget op i to dele:

Del 1 handler om tilegnelse og drøftelse af viden om børnesyn koblet til egen praksis – særligt med fokus på elevinddragelse. I denne del drøfter ledelse og personale i fællesskab (nye) perspektiver på børnesyn og elevinddragelse og forholder sig nysgerrigt og undersøgende til egen praksis ift. at få øje på, hvilke børnesyn, der kommer til udtryk i egen praksis. Grundstenene til et nyt eller justeret børnesyn lægges her.

Mellem de to processer med personalegruppen samler repræsentanter fra ledelse og det pædagogiske personale op på de input til et nyt børnesyn, der kommer ud af del 1, og formulerer et udkast til et samlet, fælles børnesyn, som præsenteres ifm. del 2. Inspiration til denne proces findes i et selvstændigt dokument.

Del 2 går (endnu) tættere på den pædagogiske praksis og handler om at fokusere og kvalificere arbejdet med elevinddragelse i relation til børnesynet og med inspiration fra Harts deltagelsesstige.

Det samlede materiale består af denne vejledning og følgende:

DEL 1

En lydfil og et dokument med viden om børnesyn og elevinddragelse

En PowerPoint-præsentation med noter til facilitering af processerne (vær opmærksom på at vælge visning med noter i PowerPointen)

MELLEM DEL 1 OG 2:

Et dokument med en proces til, hvordan I kan samle input fra del 1 til et fælles børnesyn. Derudover et dokument, hvor Børns Vilkårs Børnesyn er uddybet, som I kan bruge til inspiration.

DEL 2

En PowerPoint-præsentation med noter til facilitering af processerne (vær opmærksom på at vælge visning med noter i PowerPointen)

Et dokument til understøttelse af øvelse om elevinddragelse

Til alle slides er der noter, som kan fungere som baggrundsviden for facilitator men som også er udarbejdet til at kunne videreformidles undervejs i processerne.